

Odilshoh BOBOKALONOV,

Buxoro davlat universiteti dotsenti, Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

E-mail: o.o.bobokalonov@buxdu.uz, https://orcid.org/0000-0003-3781-0480

Filologiya fanlari doktori, professor D.I.Djafarova taqrizi asosida

ZIDDIYAT KONTENTLI LEKSEMALAR VA ANTONIMLAR PARADIGMASIDAGI FARQLI JIHATLAR

Annotatsiya

Maqolada til tizimi, leksema va ularning atrofidagi nutqiy hosilalarga dialektik qonuniyatlar talablari asosida fikr-mulohaza bildirilgan. Unda an'anaviy tilshunoslikdan farqli ravishda ziddiyat kontentli leksemalar lison//nutq oppozitsiyasi yangi kommunikologik nazariya talablari asosida tilning nutqiy voqelanishida yangi yondashuv zaminida o'rganilganligiga ishora qilingan.

Kalit so'zlar: Til tizimi, leksema, nutqiy hosila, dialektik qonuniyat, ziddiyat kontentli leksema, paradigma, lison//nutq oppozitsiyasi, kommunikologik nazariya, diskursologik, personologik, lingvomadaniy va neyropsixologik xususiyatlar.

DISTINCTIVE ASPECTS IN THE PARADIGM OF LEXEMES WITH CONTRADICTORY CONTENT AND ANTONYMS

Annotation

The article comments on the language system, lexemes and speech derivatives around them based on the requirements of dialectical laws. It is pointed out that, unlike traditional linguistics, lexemes with conflict content are studied on the basis of a new approach to the speech realization of the language based on the requirements of the new communicological theory.

Key words: Language system, lexeme, speech derivative, dialectical regularity, lexeme with contradictory content, paradigm, language/speech opposition, communicological theory, discursological, personological, linguistic, cultural and neuropsychological features.

ОСОБЕННОСТИ В ПАРАДИГМЕ ЛЕКСЕМ С ПРОТИВОРЕЧНЫМ СОДЕРЖАНИЕМ И АНТОНИМАМИ

Аннотация

В статье комментируются языковая система, лексемы и речевые производные вокруг них исходя из требований диалектических законов. Указывается, что в отличие от традиционного языкознания лексемы противоречивого содержания изучаются на основе нового подхода к речевой реализации языка, основанного на требованиях новой коммуникологической теории.

Ключевые слова: Языковая система, лексема, речевой производный, диалектическая закономерность, лексема противоречивого содержания, языково-речевая оппозиция, коммуникологическая теория, дискурсологические, персонологические, лингвистические, культурные и нейropsихологические особенности.

Kirish. Antonimlar (anti- va yunoncha onoma — ism, nom) deganda leksema va ular atrofida gilarining 3 turi ajratib ko'rsatilgan. Bular: 1) leksik antonimlar (Mas. baland — past, uzun — qisqa); 2) affiks antonimlar (suvli — suvsiz); 3) sintaktik antonimlar (yuz - bashara). Xuddi shu joyda "antonimlar ("zid ma'noli so'zlar") — grekcha anti — „zid“, „qarama-qarshi“ onoma yoki onyma — "nom" degani bo'lib, qarama-qarshi tushunchalarni ifodalaydigan so'zlar, ya'ni ma'nosi bir-biriga zid bo'lgan so'zlar antonim deyiladi" deb ta'rif beriladi.

Shuningdek, "Fe'llardagi bo'lishli-bo'lishsizlik xususiyati antonimlikni vujudga keltirmaydi. Antonimlar ba'zan juft holda qo'llanib ma'no kengaytiradi yoki yangi ma'no ifodalaydi: tunu kun (har doim - ma'noviy o'zgarishi) hosil bo'lishiga ishora berilgan. Chunonchi, ko'p ma'noli so'z o'zining har bir ma'nosi bilan ayrim so'zlarga sinonim bo'lishi mumkinligi (xafa so'zi bir o'rinda xursand so'ziga antonim bo'lishi yoki qattiq yer — yumshoq yer; baxil (xasis) odam — saxiy odam), bundan tashqari unga sinonimik qatorda shod, xushvaqt kabi so'zlarga antonim bo'la olishi misol keltirilgan: baxil — yumshoq, saxiy; tez — sekin, og'ir; chiroyli — xunuk, badbashara, badburush. Demak, bir so'z sinonimik qatorni tashkil etuvchi so'zlarning har biri bilan atonim bo'la oladi: Antonimik juftlar ko'chma ma'no ifodalashi mumkin: tunu kun (ravishga ko'chgan), achchiq-chuchuk (otga ko'chgan). Antonim badiiy nutqda qo'llanib tazod yaratish uchun xizmat qiladi: yaxshining ehsoniga yomonning boshi og'rur. Antonimlarni kel — kelma, bor — borma kabi birliklardan farqlamoq kerak, bu birliklar fe'ning bo'lishli va bo'lishsiz shaklidir. Fransuz tilida ham ne...pas, ne jamais, ne rien, ne plus inkor yuklamalari ham bo'lishli/bo'lishsizlik ma'nolarini shakllantiradi. Masalan: je parle — je ne parle pas kabi.

Tilshunoslikka oid adabiyotlarda antonimlar, leksik-frazeologik antonimlar bilan birga leksik antonimiya, frazeologik antonimiya kabi turlarga ajratiladi:

a) leksik antonimiya: yaxshi-yomon, baland-past, oq-qora, issiq-sovuq kabi.

b) frazeologik antonimiya: boshga ko'tarmoq — yerga urmoq, boshi osmonga yetdi — qovog'idan qor yog'adi, yerga ura, ko'kka sakraydi — qo'y og'zidan cho'p olmagan kabi;

v) leksik-frazeologik antonimlar: xafa — boshi ko'kka yetdi, og'zi qulog'iga yetdi, terisiga sig'madi kabi.

Ba'zi bir adabiyotlarda antonimlarni tasniflashda ularning to'la va yarim (chala, to'liqsiz) kabi turlari ham mavjudligi aytiladi. R. Sayfullayeva va boshqalar tomonidan yaratilgan "Hozirgi o'zbek adabiy tili" darsligida antonimlarni tasniflashda ularning qanday o'zakdan tashkil topganligi ham e'tiborga olingan. Antonimlar strukturasi ko'ra quyidagi turlarga bo'linadi: har xil o'zakli antonimlar: katta — kichik, kirmoq — chiqmoq, muhab — batnafrat; bir xil o'zakli antonimlar: madaniyatli — madaniyatsiz, aqlli-aqlsiz, ongli-onsiz [5].

Antonimlarni, xususan, quyidagi turlarga ajratish mumkin:

1. O'zaro antonimik munosabatga kirishgan so'zlar tub so'zlardan iborat bo'ladi: oq — qora, yaxshi — yomon, yer — osmon, do'st — dushman, baland — past kabilar. 2. Birinchi komponenti tub so'z bo'lgan, ikkinchi komponenti esa yasama so'zdan iborat antonimlar: xunuk-chiroyli, shirin-bemaza, ahil-noahil, to'g'ri-noto'g'ri, zaif-baquvvat kabilar. 3. Ikki komponenti yasama so'zlardan yasalgan antonimlar: rostgo'y — yolg'onchi, kuchli — kuchsiz, mazali — bemaza, baquvvat — bequvvat, yorug'lik — qorong'ulik kabilar. 4. Ikki komponenti qo'shama so'zlardan yasalgan antonimlar: mehnatsevar — ishyoqmas, ertapishar — kechpishar kabi.

5. Ikki qismi juft soʻzlardan tashkil topgan antonimlar: yosh-yalang - qari-qartang, oʻyin-kulgi – dard-alam. 6. Ikki qismi takroriy soʻzlardan tashkil topgan antonimlar: sekin-sekin – tez-tez, koʻp-koʻp – oz-oz, yigʻlab-yigʻlab – kulib-kulib, katta-katta – kichik-kichik kabilar.

Hozirgi oʻzbek adabiy tilida soʻz yasash usul va vositalari koʻp. Tildagi har bir hodisaning yuzaga kelishi tarixi olis davrlarga borib taqaladi. Yusuf Xos Hojib ijodi boʻyicha kuzatish olib borgan S. Ashirboyev va M. Rahmatovlar allomaning omonim, sinonim va antonimlardan ham unumli foydalanganligi: at (hayvon) -at (ism) —at (otmoq); achyigʻ (achchiq) — achyigʻ (toza) kabi omonimlar, yaruq-qaraq, yaxshi-yaman, yumshaq-qatygʻ, achyigʻ-tatigʻ; beduk-qodu kabi antonimlar, achigʻ-silig (toza), tushar-pabuz-yersel kabi omonimlarni qoʻllaganligi haqida maʼlumot beradilar [1].

Tadqiqotlarda antonimlar yasalishining uch yoʻli mavjud:

1. Tilning lugʻat tarkibida qarama-qarshi maʼnoli soʻzlarning azaldan mavjud boʻlishi: issiq - sovuq, shirin - achchiq, katta - kichik, keng - tor, kecha - kunduz, yaxshi - yomon kabilar. 2. Soʻz yasalishi qoidalari usuliga koʻra antonimiyani vujudga keltirishda ikki holat kuzatiladi: a) tub soʻzga sifat turkumi doirasida amal qiluvchi –li va –siz, ba- va be-, bar- va –dor, -no-affikslarini qoʻshish orqali: kuchli - kuchsiz, jonli - jonsiz, baquvvat - bequvvat, batartib - betartib, barqaror - beqaror, vafodor - bevafo, mazali - bemaza, haq - nohaq kabilar yasaladi; b) leksik-semantik jihatdan oʻzaro qarama-qarshilik munosabatida boʻlgan soʻzlarga soʻz yasovchi qoʻshimchalarni qoʻshish yoʻli bilan: rostgoʻy - yolgʻonchi, doʻstona - dushmanlarcha, ogʻirlashmoq - yengillashmoq, kengaymoq - toraymoq, oqlamoq - qoralamoq kabilar. 3. Soʻz oʻzlashtirish natijasida antonimlar yuzaga keladi: doʻst (tojikcha) – dushman (tojikcha), quvonch (oʻzbekcha) – gʻam (arabcha), band (tojikcha) – boʻsh (oʻzbekcha), mudofaa (arabcha) – hujum (arabcha), import (ruscha) – eksport (ruscha), badxoʻr (tojikcha) – xushxoʻr (tojikcha), assimilyatsiya (ruscha) – dissimilyatsiya (ruscha), analiz (ruscha) – sintez (ruscha), maksimum (ruscha) – minimum (ruscha), manfiy (arabcha) – musbat (arabcha) va boshqalar.

Tilshunoslikka oid adabiyotlarda antonimlarning turlari haqida har xil qarashlar mavjud. Darslik va qoʻllanmalarda, avvalo, antonimiya hodisasining tilning qaysi sathida yuzaga kelayotganligiga qarab 1) lugʻaviy antonimiya, 2) grammatik antonimiya kabi turlari qayd etiladi [11].

Akademik litseylarning “Hozirgi oʻzbek adabiy tili” darsligida: yer-osmon (ot), uzun - qisqa (sifat), koʻp - oz (ravish), keldi - ketdi (feʼl) kabi juftliklar berilgan. Antonimik juftlik hosil boʻlishi uchun ikkita mustaqil tushuncha maʼno jihatdan oʻzaro qarama-qarshi boʻlishi, feʼllardagi boʻlish-boʻlishsizlik xususiyati antonimlikni vujudga keltirmasligi taʼkidlangan [12].

Ilmiy munozara

Zidlanish tamoyili juda qadimdan buyon diqqat markazida boʻlgan. Zidlanishlarga bizning ajdodlarimiz Abu Nasr Farobiy, Jaloliddin Rumi va boshqalar katta ahamiyat berganlar, xususan, Jaloliddin Rumiyning taʼkidlashlaricha, har qanday “ashyo”ning qimmatini zidi bilan ayon boʻladi, zidi boʻlmagan narsani taʼrif etish imkoniyatdan tashqaridir. Tangri nurning oshkor boʻlishi uchun qorongʻi etib yaratilgan mazkur olamni mavjud ayladi. Odam roʻparasida Iblisning, Muso qarshisida Firʼavning, Ibrohim oldida Namrudning va Mustafo qarshisida Abu Jahlning paydo boʻlishini bunga misol qilib keltirish mumkin. Ana shunday zidlanishlar tilimizda ham oʻz ifodasini topgan. Birini aytishimiz bilan uning zidi xayolimizga keladi. Masalan, oq - qora, uzun - qisqa (kalta), baland - past, dono – ahmoq [12].

Sh.Shoaabdurahmonov va boshqalar tomonidan yaratilgan “Hozirgi oʻzbek tili” darsligida antonim va antonimiya tushunchalari chalkashroq izohlangan: “Oʻzaro qarama-qarshi (zid) maʼnoli soʻzlar antonimlar deyiladi. Soʻzlarning bunday munosabatda boʻlish hodisasi antonimiya deyiladi: yaxshi - yomon, baland - past, oz - koʻp, yoz - qish, xursand - xafa, olmoq - bermiq, kelmoq - ketmoq kabi” [15]. Darslikda antonimiya hodisasi asosida birdan ortiq soʻzlar oʻrtasidagi zidlik munosabati yotishi qayd etilar ekan, koʻp maʼnoli soʻz har bir maʼnosi bilan boshqa soʻzlarga antonim boʻla olishi koʻrsatiladi va antonim va antonimiya tushunchalari oʻrtasidagi farqiyat quyidagicha koʻrsatiladi: “Antonimiyada oʻzaro zidlik boʻlishi aytiladi, zero zidlikda esa biri ikkinchisini inkor etish hodisasi ham seziladi. Lekin bu ikki hodisa tamoman bir-biridan farq qiladi. Tasdiq va inkor etish tilda bor hodisa. Masalan: olmadi deyilganda berganlik ifodalanganmaydi, balki shu harakat (olish)ning oʻzi inkor etiladi. Bu esa antonimiyani yuzaga keltirmaydi” [15].

U.Tursunov, J.Muxtorov, Sh.Rahmatullayevlar tomonidan yaratilgan “Hozirgi oʻzbek adabiy tili” darsligida antonimlar quyidagicha taʼriflangan: “Til birliklarining oʻzaro zid munosabatdagi maʼnolarni anglatishi asosida guruhlanishiga antonimlar deyiladi” [6]. H. Jamolxonovning “Hozirgi oʻzbek adabiy tili” darsligida esa antonimlar tavsifi “Leksik antonimiya leksemalarning bir-biriga zid maʼno anglatishidir: oq va qora, qalin va yupqa kabi” tarzida izohlanadi. Demak, qarama-qarshi maʼno bildiradigan soʻzlar biri ikkinchisiga nisbatan antonim deyiladi: katta-kichik, uzoq-yaqin, chap-oʻng, sogʻaymoq-kasal boʻlmoq, muhabbat-nafrat kabi” tarzida beriladi [6]. H.Jamolxonov antonimlarning yuzaga kelish sabablari haqida fikr yuritganda, asosan, leksik antonimlarni koʻzda tutishi seziladi. Olim antonimiya hodisasining, asosan bir turkum doirasida yuz berishini taʼkidlaydi va oʻzaro zid maʼno ifoda etmagan leksemalarning maʼlum kontekst ichida soʻzlovchi yoki muallif tomonidan antonimik munosabatlarga kiritilishi kontekstual antonimlarni hosil qilishini misollar asosida tahlil etadi.

Xullas, antonimiyada uch xil belgi bor: 1) shakliy (fonetik strukturasi) jihatdan har xillik; 2) maʼnosi jihatdan har xillik; 3) maʼnodagi oʻzaro zidlik. Ana shu oxirgi belgi antonim soʻzni oʻzaro birlashtiradi, yaʼni qarama-qarshi maʼnoli birlik qiladi” [13].

Antonim soʻzlardan ziddiyat kontentli leksemalarning farqi shundaki, bunda til sathidan tashqarida yuzaga chiqadigan nutqiy holat bilan aloqador lingvistik vaziyatlarga alohida diqqat qaratiladi. Ziddiyat kontentli leksemalarning kommunikologik, diskursologik, personologik, lingvomadaniy va neyropsixologik xususiyatlari aniqlanadi. Bu sohalarning uzviy aloqadorligida ziddiyat kontentli leksemalarning diskurs-muloqot va lingvokognitiv ahamiyati paradigmaları oʻrganiladi. Masalan, nutq yadrosidan joy oladigan alohida soʻz turkumlariga mansub modal, tasdiq-inkor, undov, taklif xitob soʻz-gaplar qurshovi va periferiyalarida ziddiyat kontentlari uchrashini hisobga olsak, bunday leksemalarning chegaralari kengayib borishini koʻrishimiz mumkin. Chunonchi, jadvalga eʼtibor beramiz :

Nutq yadrosidagi leksema	Qurshov va periferiyalar gradatsiyasi	Iyerarxik usuvchanlik
Ha	Ha albatta → Balli → Barakallo → Maʼqul → Rost → Toʻgʻri → Shunday → Tushunarli// Baraka toping → Haq gap → Adashmadingiz → Toʻgʻrisi shu → Rost aytasiz → Toʻgʻri gapirdingiz → Gapingiz haq // Toʻgʻri qaror → Alhamdulillah shunday → Alloh sizdan rozi boʻlsin → Boringizga shukr// Toʻgʻrisi ham shunday → Boshqa gap boʻlishi mumkin emas.	Tasdiq (dan) + maʼqullash + olqishlash + qoʻllab-quvvatlash + ijobiy munosabat + shukronalik +

		qat'iylik (kacha)
Yo'q	Yog'-e → Bunaqamas → Bilmasam → Tushunmadim // Ha deyolmayman → Nega endi men ? → Xo'p deyishim kerakmi ? // Bu savol menga emas → Buni o'ylab ko'rish kerak	Inkor (dan) – istihola + rad etish + bo'yin tovlash (gacha)

Jadvaldagi Ha va Yo'q yarusidan tashqaridagi nutqiy hosilalar vaziyat talabi bilan insonga ta'sir uyg'otuvchi ruhiy holat bilan aloqador bo'lib, nutq so'zlovchisining ong-tafakkuri, axloq-odobi, tarbiya darajasi, diskurs monosabatga tayyorligi va xabardorligi kabi omillar bilan aloqador hisoblanadi. Vaziyatni baholash, yumshatish, keskinlashtirish va fors-major holatlarning oldini olishda ziddiyat kontentli leksemalar, nutqiy konfiguratsiyalar [Tasdiq (dan) + ma'qullash + olqishlash + qo'llab-quvvatlash + ijobiy munosabat + shukronalik + qat'iylik (-kacha)] paradigmalari bilan bir qatorda [Inkor (dan) – istihola + rad etish + bo'yin tovlash (-gacha)] bo'lgan lisoniy ma'nolar inson miyasida tizimiy jihatdan o'mashib olgan bo'ladi hamda shu bilan bir qatorda neyropsixologik holat bilan baholanadi.

Xulosa. Empirik yondashuvda har bir birlik alohida-alohida tekshiriladi. Manbani o'rganishning har ikki bosqichi ham birday muhim, ikkinchisini birinchisiz, birinchisini ikkinchisiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Ularni bir-biridan uzish, qarama-qarshi qo'yish mumkin emas. Bilishning ikki zaruriy bosqichi ham cheklangan. Ya'ni empirik bilim nazariy xulosalar uchun material bo'lib xizmat qiladi. Nazariy tilshunoslik har qanday birlikning mohiyati uning boshqa sistemadoshlariga munosabatini chuqur tahlil qilish bilan ochiladi, degan metodologiyaga tayanadi. Xulosa qilib aytganda, ziddiyat kontentli leksemalar lison/nutq oppozitsiyasida kommunikologik, personologik, diskursologik va neyropsixologik hodisa sifatida grammatik qobiqdan tashqarida namoyon bo'ladi. Ularning leksik-semantik va formal-funksional xususiyatlari keng qamrovli bo'lib, dialektik qonuniyatlar o'lchamida o'rganilishi mumkin.

ADABIYOTLAR

1. Аширбоев С., Рахматов М. Ўзбек адабий тили тарихи. Тошкент, 2003. Б. 16-17.
2. Бобокалонов Р.Р. Нейропсихоллингвистика: языковая личность и харизматический человек (Теория, практика и методика). Монография, LAMBERT Academic Publishing, Chisinau, Moldavia-Europe, 2023. 230 с. ISBN 978-620-6-15214-9.
3. Жамолхонов Х. Ҳозирги ўзбек адабий тили. -Тошкент: Талқин, 2005. Б. 170.
4. Сайфуллаева Р. Ҳозирги ўзбек тилида қўшма гапларнинг формал-функционал талқини. –Тошкент: «Фан» нашр. 1994 8-24:-28-64; 177-248 б.
5. Сайфуллаева Р., Курбонова М., Менглиев Б., Боқиева Г. Ҳозирги ўзбек тили. (Кириш, Фонетика-фонология, Графика, Талаффуз ва имло, Лексикология, Фразеология, Лексикография). Дарслик. -Тошкент, 2005. Б. 106.
6. Турсунов У., Мухторов Ж., Раҳматуллаев Ш. Ҳозирги ўзбек адабий тили. - Тошкент: Ўзбекистон, 1992. Б. 120.
7. Begimova G. J. Leksik-semantik sath va uning birligi masalalari talqini//Таълим ва инновацион тадқиқотлар (2022, № 3) ISSN 2181-1709 (P)
8. Bobokalonov P. R. Kanonik modeli fransuzcha-o'zbekcha gaplarning sistem-struktural, lingvodidaktik va komparativ tahlili, dissert. Filol. fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Buxoro, 2023. -4-134 b.
9. Bobokalonov R. R. O'zbek tilida semantik-funksional gaplar talqini, Toshkent: « Fan » nashriyoti. 2006, -3-127 b.
10. Bobokalonov R. R. O'zbekcha-fransuzcha semantik-funksional gaplarning farqlanishi va kommunikativ neyropsixolingvistik tadqiqotlar. Filologiya fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi, Buxoro -2022, 4, pp. 07-109.
11. Mahmudov N., Nurmonov A., Sobirov A., Qodirov V., Jo'raboyeva Z. Ona tili. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinfi uchun darslik. –Toshkent: Ma'naviyat, 2011. -180-181 б.
12. Nurmonov A., Sobirov A., Yusupova SH. Hozirgi o'zbek adabiy tili. Akademik litseylarning 2-bosqich talabalari uchun darslik. –Toshkent: Ilm Ziyo, 2010. B. 78-79.
13. Rajabov F. Pardayeva B. Tursunov B. Antonimlarning ona tili darsliklari va qo'llanmalaridagi talqini// Международный научный журнал № 6 (100), часть 3 «Новости образования: исследование в XXI веке» январь, 2023 г.
14. Sayfullayeva R. Bobokalonov R.R. Neyropsixolingvistika: lingvistik shaxs va harizmatik shaxs. Monografiya, GlobeEdite. Moldova Respublikasi, Kshenyov, 2023. 3-149-betlar ISBN: 978-620-0-64878-55.
15. Shoabdurahmonov Sh.Sh. O'zbek lili dialektologiyasi. - T.: «O'qituvchi», 1978. 43-b.
16. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory And Its Reflection In French Phraseology." Journal of Positive School Psychology (2022): 2883-2889.
17. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 2(1), 348-354.
18. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology. American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 2(1), 348-354.
19. Ilxomovna, Djafarova Dildora. "The emergence of the concept of “historical memory” in linguistics and the history of its socio-cultural formation." ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 12.3 (2022): 169-173.
20. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769) 2.2 (2024): 371-377.
21. Rahmonova, Gulnoza, and Dildora Djafarova. "Explanation of the term" neologism." in linguistics. In Конференции. 2021.
22. Ilxomovna, Djafarova Dildora. "Fransuz va o'zbek frazeologiyasida “tarixiy xotira” ni ifodalashda til o'yinlarini o'zaro ta'siri (ahamiyati)." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.1 (2021): 255-259.